

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Työelämä • 33/2016

Työllisyyspaketti -työryhmän esitykset

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työllisyyspaketti -työryhmän esitykset

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu
Työelämä 33/2016
(TEM raportti)

ISSN verkkojulkaisu 1797-3562

ISBN verkkojulkaisu 978-952-327-128-9

KUVAILEHTI

Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö Työllisyys- ja yrittäjyysosasto			Julkaisu-aika 31.8.2016
Tekijä(t)	Työryhmä			
Julkaisun nimi	Työllisyyspaketti -työryhmän esitykset			
Julkaisusarjan nimi ja numero	TEM raportteja 33/2016			
Julkaisun teema	Työryhmäraportti			
Julkaisun osat/ kieliversiot				
Tiivistelmä	<p>Hallitus sopi 5.4.2016 strategisen hallitusohjelman toimintasuunnitelman päivityksessä yrittäjyyspakettiin ja työllisyyspakettiin sisältyvistä useista kasvua, yrittäjyyttä ja työllisyyttä tukevista toimenpiteistä. Päätehtävistä toimenpiteistä huolimatta työllisyystavoitteiden toteutumiseksi tarvittiin lisää kasvua ja työllisyyttä luovia keinoja. Siksi hallitus päätti työllisyyspaketin yhteydessä, että vuoden 2016 budjettiriiheen valmistellaan uusia työllisyyttä vahvistavia lisätoimia. Valmistelun tueksi asetettiin ajalle 23.5.2016–31.8.2016 Työllisyyspaketti –työryhmä, jonka puheenjohtajana toimi osastopäällikkö Tuija Oivo.</p> <p>Työryhmä esittää yhteensä 18 eri toimenpidettä työllisyyden kohentamiseksi.</p>			
Asiasanat	työllisyys			
Asianumerot				
Rahoittaja/kustantaja				
	ISSN (painettu)	ISBN (painettu)	ISSN (verkkajulkaisu) 1797-3562	ISBN (verkkajulkaisu) 978-952-327-128-9
	Sivumäärä 39	Kieli suomi	URN-tunnus URN:ISBN: 978-952-327-128-9	
Julkaisujen myynti/ jakelu				

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Arbets- och näringsministeriet Avdelningen för sysselsättning och företagande		Utgivningsdatum 31.8.2016	
Författare	Arbetsgruppen			
Publikationens namn	Förslag av arbetsgruppen för sysselsättningspaketet			
Publikationsseriens namn och nummer	ANM rapporter 33/2016			
Publikationens tema	Rapport av arbetsgrupp			
Publikationens delar/ språkversioner				
Referat	<p>I samband med uppdateringen av handlingsprogrammet för det strategiska regeringsprogrammet den 5 april 2016 enades regeringen om flera åtgärder för att stödja tillväxt, företagande och sysselsättning som en del av företagarpaketet och i sysselsättningspaketet. Trots de överenskomna åtgärderna behövdes det ytterligare metoder för att skapa tillväxt och arbetstillfällen för att sysselsättningsmålen skulle uppnås. Därför beslutade regeringen i samband med sysselsättningspaketet att nya åtgärder för att stärka sysselsättningen ska beredas inför budgetförhandlingarna 2016. Till stöd för beredningen tillsattes en arbetsgrupp för sysselsättningspaketet för perioden 23.5–31.8.2016 med avdelningschef Tuija Oivo som ordförande.</p> <p>Arbetsgruppen föreslår 18 olika åtgärder för att höja sysselsättningen.</p>			
Nyckelord	Sysselsättning			
Ärendenummer				
Finansiering/förläggare				
	ISSN (tryckt)	ISBN (tryckt)	ISSN (webbpublikation) 1797-3562	ISBN (webbpublikation) 978-952-327-128-9
	Sidantal 39	Språk finska	URN URN:ISBN: 978-952-327-128-9	
Beställningar/ distribution				

SISÄLLYS

TAUSTA	6
YHTEENVETO TYÖRYHMÄN ESITYKSISTÄ	7
TYÖRYHMÄN ESITYKSET	8
Lähtökohtia esityksille	8
Työryhmän esitykset ja niiden perustelut	11
I. Työttömyyden keston lyhentäminen	11
1. Ansiopäivärahaan tehdään tasoporrastus	11
2. Työttömien henkilökohtaista asiakaspalvelua lisätään TE-toimistoissa heti työttömyysjakson alussa	12
3. TE-palvelujen digitalisointihanketta vahvistetaan	14
II. Työn tarjonnan lisääminen ja kannustinloukkujen purkaminen	15
4. Työttömyysturvan työssäoloehdon kertyminen palkkatuetun työn aikana poistetaan kokonaan	15
5. Työkokeilun käytön lisääminen työpaikoilla sekä työsopimuslain ja julkisia työvoimapalveluita koskevan sääntelyn yhteen sovittaminen	16
6. Kotihoidon tuen enimmäiskesto lyhennetään	17
7. Vuorotteluvapaan ehtojen tiukentaminen sijaisen työttömyyden keston osalta	18
8. Työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikäraja (eläkeputki) nostetaan	19
9. Työn vastaanottamisesta johtuvia viiveitä työttömyysetuuksien maksatuksessa vähennetään	20
10. Ulosoton suojaosuuteen tehdään tasokorotus	21
III. Työvoiman kysyntää lisäävät toimet	22
11. Otetaan käyttöön pitkäaikaistyöttömien 'uusi alku' ja harjoitteluajan palkkamalli	22
IV. Osaamisen vahvistaminen	23
12. Nuorten työmarkkinavalmiuksia parannetaan: ohjelma toisen asteen opintojen aloittamiseksi ja keskeyttämisen vähentämiseksi	23
13. Työmarkkinoilla toimivien työllisyyttä edistetään	25
14. Maahanmuuttajien koulutusta kehitetään	27
V. Sosiaaliset ja työkykyyn liittyvät keinot	29
15. Toteutetaan eläketuki erittäin pitkään työttömänä olleille kertataratkaisuna	29
VI. Asuminen ja liikkuvuus	31
16. Asumistukijärjestelmään aiemmin päätettyjen muutosten tarkistaminen: Perutaan päätös siirtää opiskelijat yleisen asumistuen piiriin	31
17. ARA-asuntojen tulo rajojen käyttöönotto pääkaupunkiseudulla	32
18. Toimeentulotuen asumiskustannusten omavastuun palauttaminen	36
Liite: Työllisyyspaketti -työryhmän esitysten vaikutusarviot	35
Liite: Valtiovarainministeriön täydentävä mielipide	39

TAUSTA

Hallitus sopi 5.4.2016 strategisen hallitusohjelman toimintasuunnitelman päivityksessä yrittäjyyspakettiin ja työllisyyspakettiin sisältyvistä useista kasvua, yrittäjyyttä ja työllisyyttä tukevista toimenpiteistä. Päätetyistä toimenpiteistä huolimatta työllisyystavoitteiden toteutumiseksi tarvittiin lisää kasvua ja työllisyyttä luovia keinoja. Siksi hallitus päätti työllisyyspaketin yhteydessä, että vuoden 2016 budjettiriiheen valmistellaan uusia työllisyyttä vahvistavia lisätoimia.

Valmistelun tueksi asetettiin ajalle 23.5.2016–31.8.2016 Työllisyyspaketti -työryhmä, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotukset työllisyyspakettia täydentäviksi lisätoimiksi.

Työllisyyspaketti -työryhmän puheenjohtajana toimi osastopäällikkö Tuija Oivo ja pääsihteerinä neuvotteleva virkamies Hanna Hämäläinen työ- ja elinkeinoministeriöstä. Jäseninä olivat rakennusneuvos Timo Tähtinen ympäristöministeriöstä, neuvotteleva virkamies Ville Heinonen opetus- ja kulttuuriministeriöstä (varajäsenenään Tuomas Parkkari), erityisasiantuntija Ulla Hämäläinen valtiovarainministeriöstä (varajäsenenään Mika Kuismanen), hallitusneuvos Esko Salo (varajäsenenään Susanna Grimm-Vikman) sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä neuvotteleva virkamies Martti Myllylä (varajäsenenään Heikki Räisänen), hallitusneuvos Tarja Kröger, työmarkkinaneuvos Kimmo Ruth ja aluekehitysjohtaja Kaisa-Leena Lintilä (varajäsenenään Ulla Hiekkänen-Mäkelä) työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Työryhmä järjesti tutkijatapaamisen 14.6.2016, johon osallistuivat Antti Kauhanen Etlasta, Simo Aho Tampereen yliopistosta, Anu Järvensivu Työterveyslaitokselta, Roope Uusitalo Jyväskylän yliopistosta, Merja Kauhanen Palkansaajien tutkimuslaitoksesta ja Kari Hämäläinen VATT:sta sekä kuuli asiantuntijana Maria-Kaisa Aulaa 9.8.2016. Työryhmä otti myös huomioon työmarkkinajärjestöjen ja keskeisten liittojen näkemykset ja ehdotukset, joita esitettiin oikeus- ja työministeri Jari Lindströmin kutsumassa pyöreän pöydän keskustelussa 18.5.2016.

YHTEENVETO TYÖRYHMÄN ESITYKSISTÄ

Työryhmä esittää seuraavia lisätoimia työllisyyden parantamiseksi.

Työttömyyden keston lyhentäminen

1. Ansiopäivärahaan tehdään tasoporrastus
2. Työttömien henkilökohtaista asiakaspalvelua lisätään TE-toimistoissa heti työttömyysjakson alussa
3. TE-palvelujen digitalisointihanketta vahvistetaan

Työn tarjonnan lisääminen ja kannustinloukkujen purkaminen

4. Työttömyysturvan työssäoloehdon kertyminen palkkatuetun työn aikana poistetaan kokonaan
5. Työkokeilun käytön lisääminen työpaikoilla sekä työsopimuslain ja julkisia työvoimapalveluita koskevan sääntelyn yhteen sovittaminen
6. Kotihoidon tuen enimmäiskesto lyhennetään
7. Vuorotteluvapaan ehtoja tiukennetaan sijaisen työttömyyden keston osalta
8. Työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikäraja (eläkeputki) nostetaan
9. Työn vastaanottamisesta johtuvia viiveitä työttömyysetuuksien maksatuksessa vähennetään
10. Ulosoton suojaosuuteen tehdään tasokorotus

Työvoiman kysyntää lisäävät toimet

11. Otetaan käyttöön pitkäaikaistyöttömien 'uusi alku' ja harjoitteluajan palkkamalli

Osaamisen vahvistaminen

12. Nuorten työmarkkinavalmiuksia parannetaan: ohjelma toisen asteen opintojen aloittamiseksi ja keskeyttämisen vähentämiseksi
13. Työmarkkinoilla toimivien työllisyyttä edistetään
14. Maahanmuuttajien koulutusta kehitetään
 - a) Maahanmuuttajien koulutuspolkujen kokonaisvaltaista ohjausta kehitetään
 - b) Suomen / ruotsin kielen opiskelumahdollisuuksien parantaminen

Sosiaaliset ja työkykyyn liittyvät keinot

15. Toteutetaan eläketuki pitkään työttömänä olleille kertaratkaisuna

Asuminen ja liikkuvuus

16. Asumistukijärjestelmään aiemmin päätettyjen muutosten tarkistaminen: Perutaan päätös siirtää opiskelijat yleisen asumistuen piiriin
17. ARA-asuntojen tulo rajojen käyttöönotto pääkaupunkiseudulla
18. Toimeentulotuen asumiskustannusten omavastuun palauttaminen

TYÖRYHMÄN ESITYKSET

Lähtökohtia esityksille

Suomen alhainen työllisyysaste ja korkealla oleva työttömyys ovat keskeisiä ihmisten hyvinvointia ja julkista taloutta heikentäviä tekijöitä. Työttömyysaste nousi talouskriisin ja sitä seuranneen taantumun seurauksena 9 prosentin tasolle, ja työllisyysaste on jäänyt 68,5 prosentin tasolle. Työnvälitystilaston mukaan työttömiä työnhakijoita oli heinäkuun lopussa 378 400, ja työvoimapolitiisissa palveluissa oli 99 400 henkilöä. Työttömyyden julkiset kustannukset ovat nousseet yli 6 miljardiin euroon vuodessa. Kasvuennusteiden mukaan työllisyystilanteen nopeaa parantumista ei ole näköpiirissä.

Ennusteita heikomman talouskehityksen takia hallitusohjelmassa asetettu 110 000 uuden työpaikan tavoite ei ole toteutumassa ilman voimakkaita lisätoimia. Hallitusohjelmaan sisältyvän kilpailukykysovimuksen on arvioitu lisäävän työllisyyttä 35 000 ja aiemmin päätetty työttömyysturvan keston lyhentäminen 9 000. Veronkevennykset johtavat yhteensä 25 000 työllisyyden kasvuun. Hallituksen huhtikuussa esittämän työllisyyspaketin vaikutusten arvioitiin olevan noin 15 000. Tässä raportissa ehdotettavien lisätoimenpiteiden työllisyysvaikutuksien arvioidaan olevan vajaa 30 000. Arviota voidaan pitää suuntaa antavana. Työryhmä on todennut, että ehdotetut lisätoimet yhdessä hiukan vahvistuvan talouskasvun kanssa voivat johtaa työllisyyden kasvuun 110 000:lla, vaikka tavoite onkin vaativa. Koska rakenteellisten uudistusten vaikutukset syntyvät pidemmällä aikavälillä, osa vaikutuksista toteutuu kuitenkin vasta hallituskautta seuraavina vuosina.

Työmarkkinoiden haasteina ovat heikosta talouskasvusta johtuva alhainen työvoiman kysyntä, työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat ja väestön ikääntyminen. Suomen työmarkkinoille ominainen voimakas dynamiikka on talouskriisin jälkeen heikentynyt, sillä sekä alkavien että päättyvien työttömyysjaksojen määrä on pienentynyt. Valtaosa alkavista työttömyysjaksoista, 55 %, päättyy kolmen kuukauden kuluessa työttömyyden alkamisesta. Työttömyydestä suuri osa on kuitenkin rakenteellista, ja erityisen suuri haaste on jatkuvasti kasvava pitkäaikaistyöttömien määrä. Heinäkuussa pitkäaikaistyöttömiä oli 127 200.

Ratkaisuja työllisyyden lisäämiseksi on haettava sekä uusien työpaikkojen luomisesta että työvoiman tarjonnan lisäämisestä. Uusien työpaikkojen luomisessa avainasemassa ovat globaali talouskehitys, yleinen talouspolitiikka ja yrittäjyyden vahvistaminen, joita ei käsitellä tämän työryhmän raportissa. Yrittäjyyttä edistävät toimenpiteet sisältyvät työ- ja elinkeinoministeriön koordinoimaan yrittäjyyspakettiin.

Edellä mainitut rajaukset ja työnjako huomioon ottaen Työllisyyspaketti –työryhmän esitykset kohdistuvat ensisijaisesti työvoiman tarjonnan lisäämiseen ja kohtaanto-ongelmien lieventämiseen. Eri ministeriöiden virkamiehistä koostuva työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti kartoittanut laaja-alaisesti mahdollisia työllisyyttä lisääviä toimenpiteitä, laatinut niille vaikuttavuus- ja kustannusarvioita sekä esittänyt niille tutkimuskirjallisuudesta löytyviä perusteluja.

Työryhmän ehdotusten keskiössä on työttömien nopea työllistyminen heti työttömyysjakson alussa tekemällä ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan tasoporrastus, lisäämällä TE-toimistojen henkilökohtaista asiakaspalvelua ja vauhdittamalla TE-palvelujen digitalisaatiota. Ehdotukset alentavat myös pitkäaikaistyöttömyyttä torjumalla uutta tulovirtaa yli vuoden kestoiseen työttömyyteen. Työvoiman kysynnän

lisäämiseksi työryhmä on tehnyt ehdotuksen, joka alentaa pitkäaikaistyöttömien palkkaamisesta syntyviä työvoimakustannuksia. Työssä tarvittavan osaamisen parantamiseksi ja kohtaanto-ongelmien torjumiseksi työryhmä on tehnyt esityksiä nuorten, aikuisten ja maahanmuuttajien ammatillisen koulutuksen ja kielikoulutuksen kehittämiseksi.

Työryhmä on tunnistanut työmarkkinatuen, asumistuen ja toimeentulotuen yhteensovituksen ongelmista johtuvat kannustin- ja byrokratialoukut keskeiseksi työllistymisen esteeksi ja tehnyt useita kannustin- ja byrokratialoukkuja purkavia esityksiä. Ver- ja etuusjärjestelmän kokonaistarkastelu ei ole kuitenkaan työryhmän aikataulun puitteissa voinut olla mahdollista. Siksi työryhmä pitää tärkeänä, että vero- ja etuusjärjestelmän kannustavuuden tarkastelua jatketaan kokonaisuutena. Lisämahdollisuuksia tähän antaa vuonna 2019 käyttöön otettava kansallinen tulorekisteri. Työryhmä on myös todennut opiskelijoiden asumistukeen liittyvät ongelmat.

Työryhmä on tunnistanut työn uusiin muotoihin liittyviä muutostrendejä. Säännöllisen palkkatyön rinnalla yleistyviä ja työn tekemisen tapoja muuttavia ilmiöitä ovat mm. itsensä työllistäminen, alustatalous, jakamistalous, monityösuhteisuus, hybridiammatit ja kevytyrittäjäyys. Kehitykselle on ominaista työnantajan, työntekijän ja yrittäjän välisen selvän rajan hämärtyminen. Työn uusien muotojen edistämiseksi ja työntekijän turvan varmistamiseksi on käynnissä useita selvityksiä, joiden perusteella voidaan myöhemmin arvioida mm. työlainsäädännön, sosiaaliturvan ja verotuksen muutostarpeita. Työryhmä on todennut, että tässä vaiheessa aiheesta ei ole tehtävissä toimenpide-esityksiä.

Asuntomarkkinoiden toimivuus, etenkin riittävä ja kohtuuhintainen asuntotarjonta, on yksi keskeinen edellytys työmarkkinoiden toimivuudelle. Asuntotarjonta on ollut jo pitkään riittämätöntä etenkin pääkaupunkiseudulla. Hallitus on jo aiemmin keväällä toteuttanut merkittäviä toimia kasvukeskuksien asuntotarjonnan lisäämiseksi. Kasvuseutujen kaupunkien ja kuntien kanssa on sovittu MAL-sopimukset, joihin sisältyvät uuden tonttitarjonnan ja asuntorakentamisen määrät. Uusi korkotuettu vuokra-asuntorakentamisen tukimuoto on otettu käyttöön. Eläkevakuutusyhtiöiden mahdollisuutta käyttää velkavipua vuokra-asuntorakentamisessa on pidennetty ajallisesti. Myös mahdollisuuksia asumisoikeustalojen rakentamiseen on lisätty. Asuntorakentaminen on tällä hetkellä vilkasta, joten työryhmä ei ole tehnyt uusia esityksiä asuntotuotannon vauhdittamiseksi.

Työryhmä on ottanut ehdotuksissaan huomioon EU:n Suomelle talous- ja kasvustrategian puitteissa annetut maakohtaiset suositukset. Työllisyyden osalta EU suosittaa, että Suomi toteuttaa vuosina 2016 ja 2017 toimia, joilla se:

- varmistaa työmarkkinaosapuolten roolia kunnioittaen, että palkanmuodostusjärjestelmä lisää paikallista sopimista ja poistaa jäykkyyksiä sekä edistää näin kilpailukykyä ja vientiteollisuusvetoisempaa lähestymistapaa;
- lisää kannustimia työn vastaanottamiseen ja varmistaa, että käytössä on kohdennettuja ja riittäviä aktiivisia työmarkkinatoimenpiteitä, myös maahanmuuttajataustaisille ihmisille;
- toteuttaa toimenpiteitä, joilla vähennetään alueellista ja osaamiseen liittyvää kynnystä ja tarjonnan kohtaamattomuutta.

Työryhmä on ottanut huomioon myös OECD:n Suomelle antamat suositukset työllisyydestä:

- Työllisyyttä on parannettava panostamalla työntekijöiden osaamiseen. Myös työmarkkinoiden joustavoittaminen ja työnteon kannustimien lisääminen ovat tarpeen osallistavan kasvun aikaan saamiseksi:
 - o Ammatillisessa koulutuksessa tulee vahvista myös perustaitoja.
 - o Äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan sekä kotihoidontuen kokonaisuudesta tulee lyhentää. Tämä kannustaa naisia osallistumaan aktiivisemmin työmarkkinoille.
 - o Työttömyysetuusjärjestelmää tulee uudistaa työntekoa kannustavaan suuntaan.

Ehdotettavien lisätoimenpiteiden arvioidaan lisäävän työllisyyttä hieman vajaa 30 000. Työryhmän ehdottamien toimenpiteiden suorat kustannusvaikutukset valtion talousarviossa ovat arviolta noin 83 milj. euroa vuonna 2017 ja yhteensä arviolta noin 261 milj. euroa ajanjaksolla 2017–2020. Toimenpiteiden toteuttamisesta seuraa arviolta noin 173 miljoonan euron säästöt julkiselle taloudelle. Muille toimijoille, kuten Työttömyysvakuutusrahastolle, aiheutuisi myös huomattavia säästöjä.

TYÖRYHMÄN ESITYKSET JA NIIDEN PERUSTELUT

I. Työttömyyden keston lyhentäminen

1. Ansiopäivärahaan tehdään tasoporrastus

Esitys: Ansiopäivärahaa alennetaan 15 prosenttia sen jälkeen, kun päivärahaa on maksettu 125 päivältä (noin 6 kuukautta).

Työllisyysvaikutus: noin 6 500

Kustannusvaikutukset: Hieman yli 200 milj. euroa ansiosidonnaisen suora bruttosäästö (TVR)

Aikataulu: 2017

Toimeenpanon vastuutaho: STM

Perustelut:

Työllistyminen vaikeutuu olennaisesti työttömyyden pitkittyessä. Ansiopäivärahan alentaminen 125 työttömyyspäivän jälkeen ajoittuisi yhdenjaksoisesti työttömänä olleella noin puolen vuoden työttömyyden kohdalle. Päivärahan aleneminen lisää työllistymisen kannusteita, koska työstä saatava lisätulo suhteessa työttömyyspäivärahaan kasvaa. Aleneminen olisi kuitenkin suhteellisen lievä, jotta se ei johtaisi asumistuen ja toimeentulomenojen kasvuun. Asumistuen tai toimeentulotuen saaminen heikentää olennaisesti työnteon kannusteita.

Kansainvälisessä kirjallisuudessa on todettu, että 10 %-yksikön nousu korvausasteessa pidentää työttömyysjaksoja 4 – 10 %. Suomessa vuonna 2003 eroraha poistui ja tilalle tuli korotettu ansio-osa, mikä johti 15 %-yksikön nousuun korvausasteessa ja pidensi työttömyysjaksoja 12 % (33 päivällä). Erorahan poistumisella ei ollut vaikutuksia. Tasoporrastus olisi tämän vuoksi tehtävä nimenomaan etuustasoa alentamalla. Jos työttömyysturvan tasoa nostettaisiin työttömyyden alussa, olisi sillä edellä todettu työttömyyden kesto pidentävä vaikutus.

Ansioturvan alenemaportaan laskelmataulukot on esitetty Kannustinloukku -työryhmän liitemuistiossa (21.3.2016).

2. Työttömien henkilökohtaista asiakaspalvelua lisätään TE-toimistoissa heti työttömyysjakson alussa

Esitys: TE-toimistojen henkilöstöresursseja lisätään 60 henkilötyövuodella ja työnvälityksen ostopalveluja lisätään määräaikaisesti vuosina 2017–2018. Lisätyt henkilöstöresurssit ja palvelut kohdennetaan työttömien henkilökohtaiseen palveluun ja työnvälityksen tehostamiseen heti työttömyysjakson alussa.

Tehostettuja palveluja tarjotaan työnhakijan profiloinnin perusteella heti työttömyysjakson alussa (viimeistään kolmen kuukauden kuluessa) kaikille työttömille, joilla on korkea riski joutua pitkäaikaistyöttömiksi. Työttömyyden jatkuessa yli kolmen kuukauden tehostettuja palveluja tarjotaan kattavasti kaikille työttömille ennen työttömyyden kuuden kuukauden kestoja. Palveluihin osallistuminen on työnhakijaa velvoittavaa. Tehostettuja palveluja järjestetään sekä TE-toimiston tuottamana palveluna että ostopalveluna. Resurssilisäykset osoitetaan kaikille TE-toimistoille, ja niiden tarkempi kohdentaminen valmistellaan yhteistyössä TE-toimistojen kanssa. Tehostetun asiakaspalvelun vaikuttavuus arvioidaan ja palvelumalli tuoteistetaan vuonna 2019 käynnistytävän maakunnallisen palvelutuotannon tarpeisiin sopivaksi.

Työllisyysvaikutus: 5 000

Kustannukset: vuosina 2017–2018 yhteensä 12,2 milj. euroa, josta TE-toimistojen henkilöstön lisäys 6 milj. euroa, ostopalvelut 6 milj. euroa ja vaikuttavuustutkimus 200 000 euroa

Aikataulu: 2017-2018

Toimeenpanon vastuutaho: TEM

Perustelut:

Kansainväliset tutkimukset viittaavat siihen, että henkilökohtainen työvoimaneuvojan tapaaminen on kustannustehokas tapa edistää työttömän aktiivista työnhakua, lisätä hakuprosessin tehokkuutta ja lyhentää työttömyysjaksoja. Työttömyyden keskimääräisen keston lyheneminen yhdellä päivällä arvioidaan johtavan 20 miljoonan euron säästöön työttömyydestä aiheutuviin menoihin vuodessa.

Sähköisten TE-palvelujen käyttöä on lisätty viime vuosina. Vastaavasti työttömän henkilökohtaista asiakaspalvelua TE-toimistojen henkilöstön kanssa on vähennetty, mikä on vastoin viimeaikaisten tutkimusten suosituksia. Eri palvelukanavia on käytettävä tarkoituksenmukaisesti rinnakkain asiakkaan tarpeen mukaan niin, että palvelu johtaa työttömän työllistymiseen nykyistä tehokkaammin.

Vuonna 2015 TE-toimistojen henkilöstömäärä oli 2 793, joista asiakaspalvelutehtävissä oli 2 178. Työttömien määrä vuonna 2015 oli 326 000, joten työttömien määrä asiakaspalveluhenkilöä kohden oli keskimäärin 150. Asiakasvirtatiedoilla laskettuna määrät ovat huomattavasti suurempia. Enemmistö EU-maiden työvoimapalveluista lisää henkilöstömäärää. Vuonna 2014 yhteensä 14 EU-maan työvoimapalvelu ilmoitti lisänneensä henkilöstöä, kun henkilöstöä vähennettiin 10 maan työvoimapalvelussa. Jatkossa 15 maan työvoimapalvelu on ilmoittanut lisäävänsä ja 6 vähentävänsä henkilöstön määrää.

Ostopalvelujen käytön lisääminen TE-toimistojen omaa palvelua täydentävänä palveluna on arvioitu tehokkaaksi toimintamalliksi (Tempo Economics, 2016). Ostopalvelujen tehokkuutta ja tuloksellisuutta voidaan arvioinnin mukaan parantaa mm. tehokkaamman asiakashankinnan ja -ohjauksen, maksukriteerien määrittelyn sekä

palveluntuottajan toimintamalleja kehittämällä. Kokonaisvaikuttavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen malli voisi olla toisiaan täydentävistä julkisista ja yksityisistä palveluista muodostuva kokonaisuus, jolla voitaisiin tarjota nykyistä tehokkaampia palvelumalleja myös vaikeasti työllistettäville.

Työvoimapalvelujen tehostettua mallia on tutkittu kokeellisesti Tanskassa. Ensimmäisessä kokeilussa hiljattain työttömäksi jääneille ansioturvan saajille kohdennettiin tehostettua neuvontaa ja tapaamisia joko viikon tai kahden välein ja aikaistetulla aktivoinnilla 4 kk kohdalla. Työllistymisen todennäköisyys kasvoi 20–30% verrattuna verrokkiryhmään. Toisessa kokeilussa pyrittiin selvittämään mikä palvelu (neuvonta vai aktivointi) johti hyviin tuloksiin. Työvoimavirkailijan tapaaminen 2 kertaa kuukaudessa lisäsi työllisyyttä 10 % seuraavan kahden vuoden aikana verrattuna verrokkiryhmään, joka tapasi työvoimavirkailijan normaalitapaan 13 viikon välein.

Vuonna 2015 alkaneita työttömyysjaksoja oli Suomessa yli 693 000. Yhden päivän työttömyyden keston lyheneminen merkitsisi työttömyyden alenemista 2 700:lla. Mikäli Tanskassa havaittu 10 prosentin työllisyyden lisäys kahdessa vuodessa (5 % vuodessa) saataisiin aikaan Suomessa, kiihdyttäisi tämä poistumavirtaa työttömyydestä 33 300 jaksolla, joista välittömästi avoimille työmarkkinoille työllistymisen lisäystä merkitsisi noin 15 800 jaksoa. Alkupalvelujen tehostaminen merkitsisi vuositasolla työllisyyden kasvua useilla tuhansilla.

Työvoimapalvelun tehostaminen on myös edullisempi vaihtoehto kuin työvoimapolitiisten ohjelmien, kuten työvoimakoulutuksen ja palkkatuen lisääminen.

3. TE-palvelujen digitalisointihanketta vahvistetaan

Esitys: TE-palvelujen digihankkeeseen lisätään 9 henkilötyövuotta kolmen vuoden määräajaksi.

Työllisyysvaikutus: ei arvioitavissa

Kustannusvaikutukset: yhteensä 2 milj. euroa

Aikataulu: 9/2016-9/2019

Toimeenpanon vastuutahot: TEM, KEHA

Perustelut:

TE-palvelujen digitalisaatiohankkeelle on myönnetty erillinen kärkihankerahoitus. Määräraha on tarkoitettu järjestelmä- ja ohjelmistokehityksen ostopalveluihin. Vakavaksi pullonkaulaksi on muodostunut hallinnon omien suunnittelu- ja hankintaresursien riittämättömyys, jota ei voi hankkia ostopalveluna. TE-digihankkeen onnistunut läpivienti edellyttää oman työn lisäpanostusta. TE-digihankkeen tärkeimmät tavoitteet ovat maakuntauudistuksen yhteydessä välttämätön valtakunnallinen joustava digitaalinen palvelujärjestelmä sekä TE/kasvupalvelun ekosysteemin ytimen muodostava uusi työnvälityksen palvelualusta ”työmarkkinatori”, joka perustuu yhteistyöhön, yhteiseen tietoon, tiedon analysointiin ja automaatioon. Nykyinen TE-toimistojen asiakastietojärjestelmä URA ei sovellu maakuntamallissa toteutuvaan monituottajamalliin.

II. Työn tarjonnan lisääminen ja kannustinloukkujen purkaminen

4. Työttömyysturvan työssäoloehdon kertyminen palkkatuetun työn aikana poistetaan kokonaan

Esitys: Työttömyysturvaan vaadittavan työssäoloehdon kertyminen palkkatuetun työn aikana poistetaan kokonaan.

Työllisyysvaikutus: vähäinen

Kustannusvaikutukset: TVR:n menot vähenevät 20 miljoonaa euroa, koska ansiosia maksetaan vähemmän. Muutos lisää toimeentulotuki- ja asumistukimenoja sekä kuntien maksuosuuksia työmarkkinatuessa. Summista ei ole arviota.

Aikataulu: 2017

Toimeenpanon vastuutaho: TEM

Perustelut:

Palkkatuettu työ lasketaan nykyisin kokonaisuudessaan työttömyysturvan työssäoloehtoon. Keväällä 2016 on sovittu, että palkkatuki ei kerryttäisi täysimääräisesti ansiosidonnaisen työttömyysturvan työssäoloehto, vaan 75 % palkkatukijakson kestosta otettaisiin huomioon työssäoloehdossa. Tätä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskaudella 2016.

Palkkatuki on tuettua työllistämistä eikä sitä tulisi rinnastaa työssäoloehdossa normaaliin työhön avoimilla työmarkkinoilla. Rinnastaminen luo vääristyneen kannustimen käyttää palkkatukea ansiosidonnaisen työttömyysturvan uusintamiseen. Jos työnantaja tai työtön katsoo palkkatukijakson tavoitteeksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan jatkumisen, ei palkkatukijaksolla ole edellytyksiä toimia tavoitteensa mukaisesti ja tukea työllistymistä avoimille työmarkkinoille.

Työssäoloehdon kertyminen palkkatuen aikana kannustaa erityisesti kuntia järjestämään määräaikaista palkkatuettuja työsuhteita, joilla voidaan pyrkiä uudistamaan työttömyysturvan työssäoloehto. Järjestely voi näyttäytyä kuntatalouden kannalta houkuttelevalta, koska kunta maksaa osan työmarkkinatuen kustannuksista työttömän saatua työmarkkinatukea yli 300 päivää työttömyyden perusteella. Ansioturvan rahoituksesta vastaavat sen sijaan valtio ja työttömyyskassat. Kuntien maksuosuus työmarkkinatuesta oli 408 milj. euroa vuonna 2015.

Väärän suuntaisen kannustimen purkaminen mahdollistaisi palkkatuen suuntaamisen nykyistä enemmän yksityiselle sektorille, jossa tuen vaikuttavuus on julkista sektoria parempi. Palkkatuki on kallein aktiivoinnin muoto, joten se tulisi suunnata työllisyysvaikutusten perusteella mahdollisimman tehokkaasti.

5. Työkokeilun käytön lisääminen työpaikoilla sekä työsopimuslain ja julkisia työvoimapalveluita koskevan sääntelyn yhteen sovittaminen

Esitys: Lisätään mahdollisuutta tarjota työkokeilua työttömille työnhakijoille poistamalla julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa olevat rajoitukset tehdä työkokeilusopimuksia. Sovitetaan yhteen työsopimuslaissa työnantajalle säädetyt työntarjoamisvelvollisuudet sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiset työvoimapalvelut.

Työllisyysvaikutus: Työkokeilun laajentamisella ei suoria työllisyysvaikutuksia, mutta parantaa pidemmän ajan työllistymismahdollisuuksia.

Kustannusvaikutukset: -

Aikataulu: 1/2017-

Toimeenpanon vastuutaho: TEM

Perustelut:

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään palkkatuetun työn ja työkokeilun edellytyksistä. Näillä säännöksillä rajoitetaan TE-toimiston oikeutta tehdä työkokeilusopimuksia mm. sellaisen työnantajan kanssa, jonka palveluksessa on osa-aikatyöntekijöitä. Rajoitusten poistamisen tavoitteena on laajentaa mahdollisuuksia käyttää työkokeiluja aloilla, joilla tyypillisesti tehdään osa-aikatyötä. Rajoitusten poistamisen jälkeen työkokeilusopimuksen tehnyt työnantaja vastaisi edelleen työsopimuslaissa säädetyistä velvoitteistaan suhteessa omiin työntekijöihinsä.

Työsopimuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain yhteensovittamiseksi, työsopimuslakiin ehdotetaan edelleen säännöksiä, joiden perusteella kunta voisi täyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyt työllistämismahdollisuutensa, vaikka sillä muutoin olisi työsopimuslakiin perustuva työntarjoamisvelvollisuus palveluksessaan olevalle henkilöstölle. Lisäksi yhdistys tai säätiö voisi työsopimuslaissa säädetyt työntarjoamisvelvollisuuden estämättä ottaa työhön henkilön, joka on ollut työtön vähintään 24 kuukauden ajan. Työsopimuslaissa ei enää säädettäisi työnantajan työntarjoamisvelvoitteiden ja työkokeilun samoin kuin ei muidenkaan ei-työsuhteisten työntekomutojen välisestä suhteesta.

6. Kotihoidon tuen enimmäiskesto lyhennetään

Esitys: Kotihoidontuen enimmäiskesto lyhennetään kuudella kuukaudella.

Työllisyysvaikutus: noin 3 000

Kustannusvaikutukset: säästö 15 milj. euroa

Aikataulu: 2017

Toimeenpanon vastuutahot: STM, TEM

Perustelut:

Lain lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta (20.12.1996/1128) mukaan kotihoidon tuen hoitorahaa maksetaan, mikäli perheessä on alle kolmivuotias lapsi. Yli kolmivuotiaasta tukeen oikeuttavasta adoptiolapsesta hoitoraha maksetaan kuitenkin kuin alle kolmivuotiaasta.

Kotihoidon tukea voi nostaa myös, mikäli lastenhoidosta pitää huolen joku muu kuin lapsen jompikumpi vanhempi, sillä kyseisen tuen saannin ehtona on vain lapsen ikä (alle kolme vuotta) ja se, että lapsi ei ole kunnallisessa päivähoidossa. (Aalto 2013).

Kotihoidon tukea käytetään 89 prosentissa perheistä vanhempainvapaan jälkeen ainakin jonkin aikaa. Lasta hoitaa lähes aina (98 %) oma vanhempi, joka lähes aina (97 %) on äiti. Kotihoidon tukea käytetään yli puolessa perheistä (55 %) enintään 12 kuukautta. Täysimääräisesti eli yli 24 kuukautta kotihoidon tukea käytetään 16 prosentissa perheistä. (KELA).

Parhaassa työiässä olevien (25–44-vuotiaiden) työvoimaosuus on laskenut selvästi kohdistuen erityisesti naisiin. Vuodesta 2000 työvoimaosuuden lasku on ollut suurinta 30-34-vuotiaiden keskuudessa. (TK). Suomen työvoimaosuudet 25-vuotiaisiin saakka ovat samalla tasolla Ruotsin kanssa, mutta ikäryhmissä 25–44 Ruotsista jäädyään jälkeen viitisen prosenttiyksikköä (Kangas, Palme ja Kainu, 2015). Naisten alhaisemmalla työvoimaosuudella on vaikutusta myös puolisoitten väliseen palkkatasoon. Useamman kuin yhden lapsen perheissä äitien palkkataso jää selvästi jälkeen miesten palkkatasosta. (Haataja ja Hämäläinen, 2010).

OECD on antanut Suomelle suosituksen naisten työvoimaosuuden nostamisesta lyhentämällä perhevapaita ja pienentämällä etuuksia.

7. Vuorotteluvapaan ehtojen tiukentaminen sijaisen työttömyyden kes- ton osalta

*Esitys: Vuorotteluvapaan ehtoja tiukennetaan siten, että sijaisen työttömyyden kesto on vähintään 180 päivää edeltäneiden 18 kuukauden aikana. Muutos ei koske vas-
tavalmistuneita eikä alle 25-vuotiaita ja yli 55-vuotiaita.*

Työllisyysvaikutus: vähäinen

*Kustannusvaikutukset: 6 miljoonaa, josta valtiolle 2,5 milj. euroa ja TVR 3,5 milj.
euroa*

Aikataulu: 2017

Toimeenpanon vastuutahot: STM, TEM

Perustelut:

Vuorotteluvapaalain 9 § mukaan sijaiseksi on palkattava sellainen työ- ja elinkeino-
toimistossa työttömänä työnhakijana oleva, joka on ollut työttömänä työnhakijana
yhdenjaksoisesti tai osissa vähintään 90 kalenteripäivää vuorotteluvapaan alkamista
edeltäneiden 14 kuukauden aikana. Sijaiseksi palkattavan on oltava työttömänä
työnhakijana välittömästi ennen vuorotteluvapaan alkamista.

Sijaiseksi voidaan palkata alle 30-vuotias työ- ja elinkeinotoimistossa työttömänä
työnhakijana oleva, jonka ammatti- tai korkeakoulututkinnon suorittamisesta on kulu-
nut enintään yksi vuosi taikka työtön työnhakija, joka vuorotteluvapaan alkaessa on
alle 25-vuotias tai yli 55-vuotias.

Työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan vuonna 2015 vuorotteluvapaalle jäi
noin 13 500 henkilöä, joista noin 4 000 oli miehiä ja 9 500 naisia. Sijaisia oli noin
11 300, joista miehiä oli 3 500 ja naisia 7 800. Sijaisen edeltävän työttömyyden kesto
oli vuonna 2014 keskimäärin 8 viikkoa ja vuonna 2015 keskimäärin 11 viikkoa.

Työllistyminen avoimille työmarkkinoille on yleistä vuorotteluvapaasijaisuuden jäl-
keen. Yli puolet vuorotteluvapaasijaisuuteen osallistuneista työllistyi kolmen kuukau-
den kuluessa sijaisuudesta. Muihin aktiivisen työvoimapolitiikan keinoihin verrattuna
vuorotteluvapaan työllisyysvaikutukset sijaisten osalta ovat merkittävästi suuremmat.
(Tuomaala, 2016).

Vuorotteluvapaalain tarkoituksena on parantaa työttömänä työnhakijana olevan hen-
kilön työllistymisedellytyksiä määräaikaisen työkokemuksen kautta. Työllistymisen
todennäköisyys pienenee, kun työttömyyden alusta on kulunut jonkin aikaa. Tämän
vuoksi vuorotteluvapaan sijaisen vaadittua työttömyyden kestoja tulee pidentää.

8. Työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikäraja (eläkeputki) nostetaan

Esitys: Hallitus ehdottaa työmarkkinajärjestöille, että ne aientaisivat työeläkesopimuksessa sovittua 31.5.2019 takarajaa lisäpäiväoikeuden tarkastelulle. Tavoite on, että alaikäraja nostetaan vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneillä yhdellä vuodella 62 vuoteen.

Työllisyysvaikutus: työllisyysvaikutusarvio 10 000

Kustannusvaikutukset: Säästövaikutus (TVR – 250 milj. euroa; verotulojen kasvu 75 milj. euroa).

Aikataulu: 2018

Toimeenpanon vastuutaho: STM

Perustelut:

Eläkeputkella tarkoitetaan tietyn ikärajan ylittäneiden oikeutta ensin normaaliin ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan, jonka jälkeen henkilöllä on oikeus työttömyysturvan lisäpäiviin. Työttömyysturvan lisäpäiviin ovat tällä hetkellä oikeutettuja 59 vuotta täyttäneet, kun varsinainen eläkeikä on tällä hetkellä 63 vuotta.

Eläkeputki mahdollistaa vetäytymisen työmarkkinoilta ennen normaalia eläkeikää työttömyyden kautta, joten putkella on työllisyyttä alentava vaikutus. Lisäpäiviin oikeuttavaa ikärajaa on nostettu useita kertoja, ja tehtyjä muutoksia on arvioitu useissa tutkimuksissa. On havaittu (Kyyrä & Ollikainen 2008), että noin puolet eläkeputkessa olevista ei pyri etsimään töitä, vaan odottaa eläkkeelle pääsyä. Ikärajan nosto alentaa ikääntyvien työttömyysriskiä ja lyhentää työttömyysjaksoja ryhmässä, joka menettää oikeutensa lisäpäiviin. Siksi uudistukset ovat parantaneet työllisyyttä ja pienentäneet työttömyyttä muutoksien kohteena olevissa ikäryhmissä (mm. Kyyrä & Wilke 2007, Jauhiainen & Rantala 2011, Nivalainen & Uusitalo 2013, Kyyrä 2015). Eläkeputken poistamisen on aiemmin arvioitu lisäävän työllisyyttä noin 10 000 henkilöllä.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt sopivat vuoden 2017 työeläkeuudistussopimuksessa, että järjestöt arvioivat 31.5.2019 loppuun mennessä lisäpäiväoikeutta koskevien muutosten vaikutuksia ja päättävät tarvittavista lisätoimista.

9. Työn vastaanottamisesta johtuvia viiveitä työttömyysetuuksien maksatuksessa vähennetään

Esitys: Työn vastaanottamisesta johtuvia viiveitä työttömyysetuuksien maksatuksessa vähennetään.

Työllisyysvaikutus: Vähäinen. Muutos parantaa järjestelmän toimivuutta.

Aikataulu: Heti

Toimeenpanon vastuutahot: STM, Kela

Perustelut:

Työttömyysetuushakemusten käsittelyssä voidaan painottaa joko maksatuksen nopeutta tai säännöllisyyttä. Nämä kaksi asiaa eivät voi toteutua yhtä aikaa. Nykyisin työttömyysetuuden maksajat (Kela, työttömyyskassat) pyrkivät maksamaan työttömyysetuudet mahdollisimman nopeasti, koska maksatuksen nopeus on yksi tekijä, jolla toimintaa arvioidaan. Kun kokonaan työttömien hakemusten käsittely on hyvin pitkälle automatisoitu, vähäinenkin muutos työttömän tilanteessa johtaa maksatuksessa viiveisiin. Jos hakija ilmoittaa hakemuksessaan työpäiviä, hakemus on käsiteltävä manuaalisesti, mikä hidastaa hakemusten käsittelyä. Palkkatodistustakaan ei välttämättä saa heti työn loputtua. Tästä puolestaan seuraa paradoksaalinen tilanne, jossa maksatuksen ja käsittelyaikojen kannalta on kaikkien etu, että työtön ei tee mitään muuta kuin on työttömänä. Tällöin maksatus ei sido resursseja, käsittelyajat ovat lyhyet ja työtön saa etuutensa säännöllisesti.

Etuuden maksamisessa pitäisi nykyistä enemmän korostaa maksatuksen säännöllisyyttä. Jos hakemuksen päättymisen ja etuuden maksupäivän välissä on käsittelyaika, työn vastaanottaminen ei automaattisesti aiheuttaisi viiveitä päivärahan maksuun. Tämän työttömyysturvan toimeenpanoon liittyvän uudistuksen vaikutus on erityisesti siinä, että työtön työnhakija uskaltaa ottaa tilapäistä tai lyhytkestoista työtä vastaan ilman pelkoa maksuviiveistä.

Käsittelyajalla on myös muita myönteisiä vaikutuksia. Se vähentää takaisinperintöjä, kun esimerkiksi TE-toimiston maksatuksen estävä takautuva lausunto ehtii saapua ennen työttömyysetuuden maksua. Maksatuksen viiveet, jotka johtuvat esimerkiksi tietojärjestelmien ongelmista tai henkilöstön sairauspoissaoloista, poistuvat. Käsittelyajan pituus on erikseen mietittävä. Mitä pidempi käsittelyaika on, sitä vähemmän on viiveitä. Mitä lyhyempi käsittelyaika on, sitä enemmän maksupäiviin tulee poikkeamia. Työttömän toimeentuloon käsittelyajalla ei olisi käytännössä juurikaan vaikutusta, koska työttömyysetuus maksettaisiin säännöllisin väliajoin. Esimerkki, jossa käytetään selkeyden vuoksi maksujaksona kuukautta ja maksupäivänä 10. päivää. Tammikuun ajalta tehty hakemus on maksussa 10.2. Helmikuun ajalta tehty hakemus on maksussa 10.3. jne.

Ehdotuksen toimeenpanossa ei ole tarkoituksenmukaista käyttää lainsäädäntöä byrokraatialoukun poistamiseen, koska STM ei voi antaa työttömyyskassoja ja Kelaa sitovia määräyksiä. Nopein vaihtoehto muutoksen toteuttamiseksi olisi, että eduskunnan valvonnassa oleva Kela muuttaisi omaa käytäntöään. Maksuviiveistä aiheutuvat kannustinloukut ovat perusturvan piirissä olevilla suuremmat kuin ansioturvan piirissä olevilla. Jos Kelan kokemukset toimintatavan muutoksesta ovat myönteiset, olisi harkittava työttömyyskassoja koskevia lainsäädäntömuutoksia, elleivät ne omaaloitteisesti muuta toimintaansa työllistymistä tukevaksi.

10. Ulosoton suojaosuuteen tehdään tasokorotus

Esitys: Ulosoton suojaosuutta nostetaan 902,60 euroon/kk ja käynnistetään laskentamallin uudistaminen työn vastaanottamista kannustavaksi.

Suojaosuuden nosto toteutetaan muuttamalla ulosottokaaren 4 luvun 48 §:n mukainen määräajoin maksettavan palkan ja muun etuuden ulosmittauksessa velallisen suojaosuus 30,09 euroon päivässä 1.1.2017 lukien.

Työllisyysvaikutus: 2 000

Kustannusvaikutukset: työllisyyden lisääntymisestä aiheutuvat tulot kompensoivat menolisäyksen tai ovat lievästi positiivisia

Aikataulu: suojaosuuden nosto 12/2016 mennessä, uusi laskentamalli 12/2017 mennessä

Toimeenpanon vastuutahot: OM yhteistyössä TEM:n kanssa

Perustelut:

Monet pitkäaikaistyöttömät jäävät työelämän ulkopuolelle ulosoton takia. Pienet työttömyysetuudet ja sosiaalituotet ovat suojassa velkojilta, mutta palkka ei ole.

Nykyisin ulosoton suojaosuus on 678 euroa. Suojaosuuden alhaisuus vaikuttaa työn vastaanottamiseen erityisesti alimmissa tuloluokissa. Suojaosuuden korotus vähentäisi ulosottoa myös siitä ylöspäin, koska rajat lasketaan kertomalla tämä luku kahdella ja neljällä. Suojaosan korotukseen ei tarvita lain muutosta, vaan se on tehtävissä valtioneuvoston ja oikeusministeriön päätöksillä.

Uuden tason määrittäminen on harkinnanvarainen asia. Vaihtoehtoja harkittaessa eräs mahdollisuus on kiinnittää taso tässä vaiheessa johonkin pienituloisuuden rajoista 40, 50 tai 60 % mediaanitulosta tai mittausvaikeuden takia vuoden 2014 euro-määriin 794, 990 ja 1190 euroa tai näiden perusteella johonkin tasoon kuten aluksi 900 euroon tai johonkin muuhun summaan, joka olisi uusi suojaosuuden taso yksinäisellä ja muilla siitä laskettu taso.

Vaihtoehtoinen malli olisi kiinnittää taso työmarkkinatukeen eli työmarkkinatuen perustaso plus esim. 200 euroa. Ulosoton suojaosuuden laskukaavat ovat 22,6 euroa (vuonna 2016) x 30 päivää = 678 e/kk. Työmarkkinatuki maksetaan 5 päivältä kuukaudessa, ja se on 32,68 e/päivä v. 2016. Kun tämä kerrotaan 21,5 päivällä, saadaan 702,62 euroa/kk. Jos ulosoton suojaosuus on 200 euroa yli tämän, se olisi 902,62 euroa/kk ja jaettuna 30 päivällä 30,09 euroa/päivä.

Kokonaisuutena ulosoton suojaosuuden asteikko tulisi uudistaa ja yksinkertaistaa niin, että ulosoton prosentti kohoaisi tulotason kasvaessa eivätkä verot ja ulosotto saisi viedä yhdessä 90 % tulonlisästä, kuten nyt käy käteen jäävän tulon (verojen jälkeen ennen ulosottoa) noustessa yli neljä kertaa suojaosuuden. Jos uusi suojaosuus olisi 26,5, se vastaisi 796 euroa kuukaudessa, jolloin taso vastaa sitä, jos suojaosuus olisi vuodesta 2008 kehittynyt työmarkkinatuen nousun mukaisesti. Taso olisi lähes sama kuin 40 % mediaanitulosta, joka on 794 euroa kuukaudessa, ja raja, jonka alapuolella ovat kaikkein pienituloisimmat. Jos uusi suojaosuus olisi 24,9, jolloin se vastaa 747,64 euroa kuukaudessa, jolloin taso vastaa sitä, jos suojaosuus olisi vuodesta 2008 kehittynyt ansioindeksin mukaisesti. Hyvin alhaisissa tasoissa on se ongelma, että työllistymisen kannalta kynnys olisi edelleen hyvin alhaalla.

III. Työvoiman kysyntää lisäävät toimet

11. Otetaan käyttöön pitkäaikaistyöttömien 'uusi alkua' ja harjoitteluajan palkkamalli

Esitys: Otetaan käyttöön 'uusi alkua' -malli työllistämiskynnyksen alentamiseksi. Pitkään työttömänä olleille ja heikon työmarkkinahistorian omaaville avattaisiin mahdollisuuksia työllistyä työsuhteiseen työhön harjoittelijataso palkkatasolla, joka olisi esimerkiksi 60/80 %:n TES-palkkatasosta. Valtio maksaisi työntekijälle palkkaa täydentävää tukea.

'Uusi alkua' -mallin yksityiskohdat luotaisiin yhdessä valtion ja työmarkkinajärjestöjen kesken. Työmarkkinajärjestöt kävisivät alakohtaisia neuvotteluja tavoitteena lisätä pitkään työttömänä olleiden mahdollisuuksia työllistyä harjoittelijataso palkkatasolla ilman, että malli syrjäyttää vanhoja työntekijöitä vaan luo aidosti uusia mahdollisuuksia pitkään työttömänä olleille. Palkkatasosta ja mallin käytön edellytyksistä sovittaisiin TES:ssä.

Perustelut:

Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu johtuu osaltaan työnantajan todellisesta tai koetusta riskistä palkata pitkään työttömänä olleita. TES:n mukainen palkkataso on usein liian korkea pitkään työttömänä olleiden tuottavuuteen nähden. Nykyisin työehtosopimukset rajoittavat harjoittelijatyypisten työpaikkojen tarjoamista henkilöille, joiden tuottavuus on pitkän työttömyyden seurauksena alentunut. Nykyinen määräaikainen palkkatuki ei ole riittävässä määrin luonut pitkäaikaistyöttömille pidempiaikaisia työmahdollisuuksia. Verokiilan vuoksi palkattavan henkilön tuottovaatimus nousee yrityksen näkökulmasta niin korkeaksi, että työllistämistä ei TES:n mukaisella palkkatasolla tapahdu.

'Uusi alkua' -malli alentaisi työnantajan työllistämiskynnystä ja auttaisi esimerkiksi rakennemuutostilanteissa pitkäksi aikaa työttömäksi jääneiden työllistymistä. Ensi vaiheessa kohderyhmänä voisivat olla työmarkkinatuella pitkään olleet henkilöt. Kohderyhmää voitaisiin myöhemmin laajentaa ja tarkentaa koskemaan myös pitkään ansiosidonnaista päivärahaa saaneita.

Mallin jatkoselvityksissä tulee arvioida mm. kannustinvaikutukset ja etuustasot, työttömyyteen vaikuttavat etuudet (palkkatuki, toimeentulotuki ja asumistuki), eri toimijoiden roolit ja vastuut, maakuntauudistus, eläke- ja muiden etuuksien määräytyminen, työlainsäädäntöön liittyvät kysymykset sekä mallin kokonaisvaikuttavuus.

IV. Osaamisen vahvistaminen

12. Nuorten työmarkkinavalmiuksia parannetaan: ohjelma toisen asteen opintojen aloittamiseksi ja keskeyttämisen vähentämiseksi

Esitys: Käynnistetään toimenpideohjelma toisen asteen tutkintoa suorittamattomille 20–29 -vuotiaille toisen asteen tutkinnon suorittamiseksi ja keskeyttämisen vähentämiseksi.

Tavoitteena on, että vuosittain 4000 nuorta enemmän tekisi tutkinnon kuin tällä hetkellä; kokonaisvaikutukset olisivat 12 000 sellaista 20 – 29-vuotiaiden tekemää toisen asteen tutkintoa, jota ei muutoin tehtäisi.

Ohjelma toteutetaan osana yhteisötakuuta ja nuorten aikuisten osaamisohjelmaa.

*Työllisyysvaikutus: Ohjelman tavoitteena on nostaa ohjelmakauden nuorten ikäluokkien tutkinnonsuorittamisastetta 94 prosenttiin; ikäluokasta noin 4 000 nuorta enemmän tekisi tutkinnon kuin tällä hetkellä. Heistä ainakin 3 000 työmarkkinakelpoisuus paranisi. Ohjelma tukisi arviolta vähintään 9 000 (3*3 000) nuoren työuran pysyvyyttä ja parantaisi kohderyhmän työn tuottavuutta. Ohjelmalla kyetään pidemmällä aikavälillä vaikuttamaan julkisten menojen määrään työttömyysturva- ja sosiaalimenojen pienentyessä.*

Kustannusvaikutukset: vuosikustannukset 30 milj. euroa

Aikataulu: 2017 - 2019

Toimeenpanon vastuutaho: OKM

Ohjelman tavoitteena on kehittää tutkinnon suorittamista tukevia osaamisperusteisia malleja ja tukimuotoja. Ohjelmassa yhdistyvät sekä niiden nuorten tukeminen, joiden opinnot eivät edisty tai keskeyttäminen on ilmeinen uhka sekä yksilöiden oman vastuun korostaminen opintojen loppuun saattamisessa.

Hanke käynnistetään kokeilutoimintana valtionavustuksina. Hankkeen käynnistyttyä toiminta liitetään myöhemmin osaksi koulutuksen normaalia rahoitusta.

Ohjelman aikana voidaan laskennallisesti tukea 7 000 nuoren tutkinnon suorittamista vuosittain.

Koulutuksen järjestäjät ovat toteuttaneet runsaasti toimenpiteitä keskeyttämisuhan alla olevien nuorten tukemiseksi. Suurella osalla opiskelijoita on monialaisia ongelmia (päihde, mielenterveys, kiusaaminen, oppimisvaikeudet jne.), jotka heijastuvat itsetunnossa ja näkyvät useina aikaisempina opintojen keskeyttämisinä nuorisosaasteen koulutuksissa.

Resursseilla kohderyhmän nuorille tarjotaan mm. lisätukea opintojen suorittamisessa, tukea oppimisvalmiuksista kärsivien opiskelijoiden edistymiseen, tukea sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ratkaisemiseen sekä suunnitellaan henkilökohtaisia, työelämäläheisiä opintojen malleja, huolehditaan yksilöiden hakemisesta ja etsimisestä niissä tilanteissa, joissa opinnot ovat keskeytyneet tai niitä ei ole lainkaan aloitettu.

Perustelut:

Sekä kansallisten että kansainvälisten selvitysten mukaan kouluttamattomuus on yksi suurimmista työttömyyttä ja epävakaata työuraa selittävistä tekijöistä. Nuorista ikäluokista miltei kaikki jatkavat perusopetuksen päätettyään toiselle asteelle, mutta heistä 12-14 prosenttia ei tutkintoa syystä tai toisesta suorita. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että vuosittain 7 000 – 8 000 henkilöä päätyy työmarkkinoille vailla toisen asteen koulutusta. Tilanne on säilynyt samanlaisena pitkään. Parhaita keinoja saada tutkintoa vailla olevia nuoria koulutukseen ovat olleet kohdennetut toimet, joissa on yhdistynyt yksilöllinen motivointi osaamisen kehittämiseen ja etsivän nuorisotyön kaltaiset toimet sekä riittävä tuki opinnoissa.

Yksilöllisen urakehityksen ja työmarkkinoiden toimivuuden kannalta paras tilanne olisi, jos nuoret suorittaisivat loppuun perusasteen jälkeen aloittamansa toisen asteen opinnot. Toisen asteen tutkinnon suoritettuaan nuorella on mahdollisuudet edetä joko jatko-opintoihin tai työelämään. Myöhemmin urallaan he voivat täydentää osaamistaan erilaisissa lisä- ja täydennyskoulutusohjelmissä.

13. Työmarkkinoilla toimivien työllisyyttä edistetään

Esitys: Käynnistetään ohjelma vailla toisen asteen tutkintoa olevien 25-55-vuotiaiden aikuisten osaamisen kehittämiseksi

Työllisyysvaikutukset:

- *OKM:n osuus: Ohjelmalla tarjotaan vuosittain mahdollisuus osaamisen kasvattamiseen laskennallisesti 2 000 aikuiselle. Heistä arviolta 1 000 työmarkkinakelpoisuus paranisi siten, että sillä on suoria vaikutuksia työttömyyden vähenemiseen. Kaikilla ohjelmaan osallistuvilla työn tuottavuus kasvaisi ja työuran katkoksellisuus vähenisi. Ohjelmalla on vaikutuksia julkisten menojen pienentymiseen työttömyysturva- ja sosiaalimenoissa.*
- *TEM:n osuudella tarjotaan noin 1 400 työnhakijalle ammattiosaamista lisäävää koulutusta, joilla edistetään pääsyä työmarkkinoille. Heistä noin 800 arvioidaan työllistyvän 3-6 kuukauden sisällä koulutuksen päättymisestä. (Laskenta tehty 6 kk:n mittaiselle työvoimakoulutukselle 60€ (sis. alv) opiskelijatyöpäivähintaan. Työllistyminen 60% (tämän hetken toteuma).*

Kustannusvaikutukset: Vuositasolla 30 milj. euroa (OKM 20 milj. euroa, TEM 10 milj. euroa)

Aikataulu: 2017 - 2019

Toimeenpanon vastuutahot: OKM, TEM

Käynnistettävässä ohjelmassa kohderyhmän koulutukseen hakeutumista edistetään ja opintojen suorittamista tuetaan. Ohjelma tukee myös vailla toisen asteen koulutusta olevien maahanmuuttajien työllistymistä.

- *Osoitetaan ammatillisen koulutuksen järjestäjille ja vapaan sivistystyön toimijoille lisärahoitusta kohderyhmän ammatillisen osaamisen kasvattamiseksi ja ns. yleis-taitojen kehittämiseksi.*
- *Hanke käynnistetään valtioavustuksia jatkamalla nuorten aikuisten osaamisohjelmaa ja aikuisten osaamisperustan vahvistamista koskevaa lainsäädäntöä sitä samalla kehittäen ja muuttaen tavoitteiden mukaisesti.*
- *Hankkeen käynnistyttyä toiminta liitetään myöhemmin osaksi normaalirahoitusta. Ammatillisen koulutuksen osalta hyödynnetään erityisesti oppimisvalmiuksia parantavien opintojen mallia.*

Ohjelmassa sovelletaan aikuisille soveltuvia opinnollisen tuen ja hakevan toiminnan malleja, joita on kehitetty aikaisemmissa vastaavissa hankkeissa. Erityisenä toimintamuotona toteutetaan työpaikoilla tapahtuvaa hakevaa toimintaa etenkin epävaakaassa työtilanteessa oleville sekä tukimuotoja työttömien koulutuksen aloittamiseksi. Opintojen aikana sovelletaan kokonaisvaltaisia tuen muotoja opintojen loppuun saattamiseksi. Näitä voivat olla mm. sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien selvittämisessä tukeminen, oppimisvalmiuksien parantaminen ja työn ja opintojen joustava yhdistäminen.

Perustelut:

Aikuisväestön osaaminen on jakautunut epätasaisesti. Osalla väestöstä on erittäin hyvät valmiudet vastata työelämän muuttuviin vaatimuksiin, mutta osalla on niin merkittäviä puutteita sekä tiedollisissa että taidollisissa valmiuksissa, että heille ei ole

riittävästi tarjolla työpaikkoja, jotka vastaavat heidän tuottavuuttaan. Aikuisväestön osaamisen jakautuminen aiheuttaa paitsi yksilöllistä syrjäytymistä ja siihen liittyviä julkisen talouden kustannuksia myös sellaisia jäykkyyksiä työmarkkinoilla, jotka hidastavat kasvua ja ammattirakenteiden muutosta.

Työmarkkinoilla toimii noin 300 000 henkilöä, joilla ei ole toisen asteen tutkintoa. Nuorista ikäluokista markkinoille siirtyy jatkuvasti uutta työvoimaa ilman tutkintoa. OECD:n toteuttamassa aikuisten taitotasoa mittaavassa tutkimuksessa (PIAAC) kävi ilmi, että suurella osalla etenkin ikääntyvästä työvoimasta on niin suuria puutteita nyky-yhteiskunnassa edellytettävissä perustaidoissa, että heillä on merkittäviä vaikeuksia selvitä työstään. Tällaisia valmiuksia ovat mm. ongelmanratkaisutaito, viestintätaidot ja tietotekniset taidot.

14. Maahanmuuttajien koulutusta kehitetään

Esitys: a) Maahanmuuttajien koulutuspolkujen kokonaisvaltaista ohjausta kehitetään

Työllisyysvaikutus: 1 500 vuoteen 2020 mennessä. Työllistymisen laatu paranee ja työllistyminen nopeutuu. Ohjelmalla on vaikutuksia julkisten menojen pienentymiseen työttömyysturva- ja sosiaalimenoissa. Työllisyysvaikutukset realisoituvat viiden vuoden kuluessa, osa työllistyy nopeasti, osan kohdalla polku työhön on pidempi.

Määräraharahatarve: 7 milj. euroa vuodessa vuosina 2017 - 2020

Aikataulu: 2017 - 2020

Toimeenpanon vastuutahot: OKM, TEM

Perustelut:

Maahan saapuneista turvapaikanhakijoista 84 prosenttia on alle 34-vuotiaita. Maahan jäävien ikärakenteen arvioidaan olevan samansuuntainen. Heillä on lähtökohdaisesti hyvät mahdollisuudet integroitua onnistuneesti osaksi suomalaista yhteiskuntaa, opiskella ja työllistyä. Tällä hetkellä maahanmuuttajien reitit koulutukseen ja työelämään ovat kuitenkin liian pitkiä, ja saattavat sisältää pitkiä odotusaikoja, tyhjäkäyntiä, päällekkäisyyksiä ja epätarkoituksenmukaisia opintoja.

Maahanmuuttajien työllisyysaste on n. 50%, kun kantaväestöllä työllisyysaste on n. 67%. Heikko työmarkkinatilanne vaikeuttaa edelleen työllistymistä. Usein maahanmuuttajat tarvitsevat eri hallinnonalojen toimenpiteitä ja palveluja samanaikaisesti.

Työ- ja elinkeinohallinnossa on käynnistetty useita koulutus- ja työllistymispolkuja nopeuttavia toimia ja kehitetty ohjausta. Koulutus- ja työllistymissuunnitelmia tarkistetaan eri vaiheissa väliarviointien perusteella, jotta asiakkaalle tarjottava palvelu on osuvaa ja tuloksellista. Oleskeluluvan saaneiden pääsy systemaattisen ohjauksen piiriin kuitenkin vaihtelee, osin siitä syystä, että vain noin 25 % oleskeluluvan saaneista siirtyy kuntaan ELY-keskuksen kautta sopimusperusteisesti. Noin 35 % siirtyy kuntiin vastaanottokeskuksen avustamana ja noin 40 % itsenäisesti.

Vastuu kotouttamisen eri toimenpiteistä kuten koulutuksiin ja muihin tarvittaviin palveluihin ohjaamisesta hajautuu paikallisesti monille eri toimijoille. Millään yhdellä taholla ei ole tällä hetkellä riittävää osaamista eikä myöskään kokonaisvastuuta toimien koordinoinnista. Lisäksi erityisesti itsenäisesti kuntiin sijoittuvien ja esimerkiksi kotiäitien tavoittaminen ja ohjaus on ongelmallista. Tarvitaan kokonaisvaltaista maahanmuuttajien tilanteen arviointia, palveluihin ohjaamista ja tilanteen seuraamista.

Osana hallituksen työllisyyspakettia tuetaan erikseen valittavia hankkeita, joissa kehitetään/toteutetaan malleja maahanmuuttajien kokonaisvaltaiseen ohjaamiseen ja kotoutumisen edistämiseen.

- Mallien tulee nopeuttaa ja tehostaa koulutukseen tai muihin toimenpiteisiin pääsyä ja lyhentää opintojen suorittamiseen ja työelämään siirtymiseen kuluva aikaa. Tavoitteena on poistaa tuloksellisen toiminnan esteet.
- Hankkeita voidaan toteuttaa lähinnä kasvukeskuksissa.
- Hankkeet toteutetaan pilotteina.
- Piloteissa otetaan huomioon maakuntauudistuksen linjaukset ja työvoima- ja yrityspalvelujen alueelliset kokeilut sekä Ohjaamotoiminta ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi.

- Rahoituksen saamisen edellytyksenä on, että hankkeessa on riittävän monipuolinen eri koulutussektorien, nuorisotyön, työ- ja elinkeinohallinnon ja sosiaali- ja terveystoimen asiantuntemus. Keskeisten toimijoiden tulee sitoutua toimimaan yhdessä.

Esitys: b) Suomen / ruotsin kielen opiskelumahdollisuuksia parannetaan

Työllisyysvaikutus: Työllistymisen laatu paranee ja työllistyminen nopeutuu. Ohjelmalla on vaikutuksia julkisten menojen pienentymiseen työttömyysturva- ja sosiaalimenoissa. Helpottaa erityisesti terveydenhuollon ja sosiaalitoimen työvoimapulaa maahanmuuttajien sijoituessa koulutustaan vastaavaan työhön. Edistää kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä Suomeen.

Määräraharahatarve yhteensä 7,2 milj. euroa/vuosi (säänneltyt alat 2 milj. euroa ja muut alat 5,2 milj. euroa)

Aikataulu: 2017-2020

Toimeenpanon vastuutahot: OKM

Perustelut:

Heikko suomen tai ruotsin kielen taito on tällä hetkellä merkittävä korkeakoulututkinnon suorittaneiden maahanmuuttajien ja kansainvälisten opiskelijoiden työllistymisen este. Puutteellinen kielitaito myös hidastaa opinnoissa etenemistä ja aiheuttaa keskeyttämisistä. Korkeakoulujen kotimaisten kielten opiskelumahdollisuuksista keväällä 2016 tehdyn selvityksen mukaan mahdollisuudet kielitaidon täydentämiseen opintojen aikana vaihtelevat korkeakouluittain paljon. Puutteita on sekä mahdollisuuksissa täydentää peruskielitaitoa että vaativampien kurssien tarjonnassa. Työelämässä jo olevien mahdollisuudet kielitaidon täydentämiseen ovat vähäiset.

Puutteelliset kielitaidon täydentämismahdollisuudet ovat erityinen ongelma säännellyillä aloilla (esim. sosiaali- ja terveydenhuollon alat), joissa pätevyiden tunnustamisen edellytyksenä on käytännössä riittävä kielitaito. Tätä koskevien erillisten selvitysten mukaan ammattipätevyiden tunnustamisen nopeutumisen edellytyksenä on muuhun koulutukseen integroitavan kielikoulutuksen kehittäminen ja lisääminen (B2/C1 –taso).

Osana työllisyyspakettia lisätään suomen/ruotsin kielen koulutuksen tarjontaa korkeakouluissa kasvanutta tarvetta vastaavaksi.

- Tavoitteena on huolehtia siitä, että korkeakouluopintoja suorittaville maahanmuuttajille ja kansainvälisille opiskelijoille on koko maassa heidän osaamistasoaan vastaavaa ja opintojen etenemistä tukevaa kielikoulutusta. Kielikoulutusta integroidaan osaksi muita opintoja ja työharjoittelua.
- Tavoitteena on nopeuttaa säännellyissä ammateissa toimivien ammattipätevyiden tunnustamista ja sijoittumista työelämään.

V. Sosiaaliset ja työkykyyn liittyvät keinot

15. Toteutetaan eläketuki erittäin pitkään työttömänä olleille kertaratkaisuna

Esitys: Myönnetään eläketuki 60 vuotta täyttäneille erittäin pitkään työttömänä olleille kertaluontoisena ratkaisuna. Eläketuki ei ole pysyvä mahdollisuus niille, jotka täyttävät tuen kriteerit myöhemmin.

Työllisyysvaikutus: Työttömien määrä vähenee 2 700. Työllisyys ei lisääny.
Kustannusvaikutukset: Julkisen talouden menot lisääntyvät yhteensä noin 6,7 milj. euroa. Valtion rahoitusosuudet etuuksista lisääntyvät 18 milj. euroa ja kuntien rahoitusosuudet etuuksista pienenevät noin 16 milj. euroa. Lisäksi verotulot pienenevät arviolta 4,5 milj. euroa. Menot pienenevät viiden vuoden kuluessa noin 2 milj. euroon.

Aikataulu: 2017

Toimeenpanon vastuutahot: STM, TEM

Perustelut:

Kesäkuun 2016 lopussa työttömänä työnhakijana oli 48 800 vähintään 60-vuotiasta. Heidän yhtäjaksoinen työttömyytensä jakaantui seuraavasti:

yhtäjaksoinen työttömyyden kesto	työttömien lukumäärä
enintään 12 viikkoa	4 506
13-26 viikkoa	3 474
27-52 viikkoa	6 343
53-104 viikkoa	11 279
2-3 vuotta	8 778
3-5 vuotta	9 575
yli 5 vuotta	4 820

Keskimääräinen työttömyyden kesto oli 125 viikkoa (noin 2,3 vuotta).

60 vuotta täyttäneiden pitkäkestoinen työttömyys päättyy vain harvoin työllistymiseen. Yksi prosentti 60 vuotta täyttäneiden vähintään 5 vuotta työttömänä olleiden työttömyysjaksoista päättyi työllistymiseen (palkkatuettu työ tai muu työ) vuonna 2014.

Koska näköpiirissä olevassa työmarkkinatilanteessa ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien asema työmarkkinoilla on vaikea, olisi perusteltua siirtää osa heistä eläketuen tai vastaavan tuen piiriin. Eläketuen myöntäminen edellyttäisi 60 vuoden ikää ja vähintään 10 vuoden työttömyyttä. Eläketuki myönnettäisiin henkilölle, joka olisi saanut joko 2 500 päivää työmarkkinatukea tai 500 päivää työttömyyspäivärahaa ja sen lisäksi vähintään 2 000 päivää työmarkkinatukea. Lisäksi kohderyhmään kuuluisivat ne työttömät, jotka eivät täytä em. etuuden saannin edellytyksiä, mutta ovat olleet viimeisten 12 vuoden aikana 10 vuotta työttöminä.

Eläketuelle siirtäminen olisi perusteltua, koska 60 vuotta täyttäneet vähintään 10 vuotta työttömänä olleet työttömät eivät tule edes tehostettujen palvelujen ja vuoden 2015 alussa voimaan tulleen pitkäkestoisen palkkatuen avulla (tuen myöntämisen

ehtona vähintään 60 vuoden ikä ja vuoden yhtäjaksoinen työttömyys) sijoittumaan avoimille työmarkkinoille ja tuettujenkin työmahdollisuuksien löytäminen on vaikeaa.

Eläketuen myöntäminen tarkoittaisi sitä, että kohderyhmään kuuluvien ei tarvitsisi olla työnhakijoina eikä TE-toimistoilla ja kunnilla olisi ”velvollisuutta” pyrkiä edistämään heidän työllistymistään. Eläketuen myöntäminen vapauttaisi sekä TE-toimiston että kuntien resursseja niiden henkilöiden työllistymisen edistämiseen, joilla on työvuosia jäljellä. Eläketuki vähentäisi työmarkkinatuen rahoituksesta kunnille aiheutuvia menoja.

Eläketuen kohderyhmään kuuluvia henkilöitä oli kesäkuussa 2016 yhteensä noin 2700. Jos eläketuen taso vastaisi takuueläkkeen tasoa, eläketuesta syntyvä meno olisi 24,8 milj. euroa ensimmäisenä vuonna. Työmarkkinatukimeno näiden henkilöiden osalta jäisi pois, jolloin säästöä syntyisi 22,6 miljoonaa euroa. Lisämeno julkiselle taloudelle eläketuesta olisi siis noin 2,1 miljoonaa euroa.

Eläketuen rahoittaisi valtio kokonaisuudessaan. Työmarkkinatuen osalta rahoitusvastuu jakautuu valtion ja kuntien kesken siten, että yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden osalta kunnat rahoittaa tuesta 70 %:a. Tästä johtuen valtion menot lisääntyisivät 18 miljoonalla eurolla ja kuntien menot vähentyisivät 16 miljoonalla eurolla.

Lisäksi verotulot pienenisivät noin 4,5 milj. eurolla.

Tavoitteena on lisätä kaikenikäisten työllisyyttä – myös ikääntyneiden. Riskinä on, että tämänhetkiseen, pitkittyneeseen ikääntyneiden heikkoon työllisyystilanteeseen tehty, perusteltu ratkaisu, jäisi pysyväksi. Pysyvä eläketuki antaisi väärän signaalin sekä ikääntyneille työttömille työnhakijoille että työnantajille.

VI. Asuminen ja liikkuvuus

16. Asumistukijärjestelmään aiemmin päätettyjen muutosten tarkistaminen: Perutaan päätös siirtää opiskelijat yleisen asumistuen piiriin

Esitys: Hallitus peruu päätöksensä siirtää opiskelijat yleisen asumistuen piiriin.

Perustelut:

Opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin sovittiin keväällä 2016. Uudistuksella voi olla välillisiä vaikutuksia työllisyyteen sekä asuntomarkkinoiden kysyntätilanteeseen että opiskelijoiden käyttäytymismuutosten seurauksena.

Uudistus lisää todennäköisesti painetta pienten vuokra-asuntojen kysyntään, sillä opiskelijoiden olisi mahdollista muuttaa yleisen asumistuen turvin nykyistä kalliimpiin vuokra-asuntoihin. Kysynnän lisäys ja korkeampi tuki aiheuttavat nousupaineita kasvukeskusten pienten vuokra-asuntojen vuokriin. Opiskelijoiden mahdollinen laajamittainen siirtyminen vapaille vuokramarkkinoille heikentää voisi myös vaikeuttaa ainakin pienempien paikkakuntien opiskelija-asuntosäätiöiden toimintaa.

Opiskelijoiden siirtäminen yleiseen asumistukeen lisää valtion menoja arviolta 56 miljoonalla eurolla. Toimeentulotukimenojen arvioidaan laskevan 20 miljoonalla eurolla. Kehyspäätöksen mukaan uudistus ei kuitenkaan saa lisätä valtion menoja, joten lisäkustannukset katetaan yleisestä asumistuesta.

Uudistuksen vaikutuksia tulee myös tarkastella yhdessä hallituksen vuosien 2017–2019 kehyspäätöksessä sopiman opintotukiuudistuksen kanssa. Kehyspäätöksen mukaisesti korkeakouluopiskelijoiden opintorahan määrää alennetaan, tukiaikaa lyhennetään ja opintolainan valtioneuvoston määrää nostetaan. Asumislisää koskeva muutoksella voi olla pidemmällä aikavälillä vaikutuksia myös opiskeluaikoihin, jos opiskelijat turvautuvat työtuloihin eivätkä hyödynnä opintolainan valtioneuvoston täysimääräisesti. Yleinen asumistuki ei ole ehdollinen opintojen etenemiselle.

Uudistus myös siirtäisi yhteiskunnan rahamuotoisen tuen painopistettä opintojen tukemisesta asumisen tukemiseen. Opintotukijärjestelmä asumislisän saamisen edellytys on tuen tarpeen lisäksi päätoiminen opiskelu, mutta yleistä asumistukea maksetaan ilman opiskelovelvoitetta. Näin ollen opintotuen kannustavuus opiskeluun voi vähentyä.

17. ARA-asuntojen tulorajojen käyttöönotto pääkaupunkiseudulla

Esitys: Otetaan käyttöön ARA-asuntojen tulorajat pääkaupunkiseudulla.

Työllisyysvaikutus: ARA-tulorajojen työllisyysvaikutus lyhyellä aikavälillä pieni, sillä uudistus on maltillinen ja siihen liittyy siirtymäaikoja. Kyseessä on pidemmän aikavälin rakenteellinen uudistus joka helpottaa työvoiman liikkuvuutta pääkaupunkiseudulle.

Kustannusvaikutus: ARA-tulorajojen vaikutuksesta asumistuki ja toimeentulotukimenot pienenevät hieman.

Aikataulu: 2017-

Toimeenpanon vastuutahot: YM

Perustelut:

Asumiskustannukset ja erilaiset asumiseen liittyvät tuet ovat merkittävä tekijä kannustinloukkujen syntymisessä. Asumista tuetaan kahta kautta: sosiaalietuuksien kautta mm. yleisellä asumistuella ja toimeentulotuella sekä rakentamiseen kohdistuvilla tuilla (mm. VAR). ARA-asuntojen vuokrissa noudatettava omakustannusperiaate alentaa pääkaupunkiseudulla ARA-asuntojen vuokria suhteessa vapaarahoitteisiin vuokra-asuntoihin (Eerola ja Saarimaa 2013). ARA-asuntojen asukasvalinnan sääntöjen tulisi pääkaupunkiseudulla olla nykyistä tiukemmat, sillä tuetun asuntotuotannon keskeinen tavoite on pienituloisten kotitalouksien asumiskustannusten alentaminen, joten ARA-asuntoihin pääsykriteerit tulisi mitoittaa siten, että asuntoihin eivät pääsisi ne, jotka pystyvät asumaan ilman tukea.

Yksityiskohtaisemmat perustelut:

ARA-asuntotuotannon keskeinen tavoite on pienituloisten kotitalouksien asumiskustannusten alentaminen. Asukkaaksi valittaessa otetaan huomioon hakijaruokakunnan asunnontarve, varallisuus ja tulot. Asukasvalinnassa etusijalle on asetettava asunnottomat ja muut kiireellisimmässä asunnon tarpeessa olevat, vähävaraisimmat ja pienituloisimmat hakijaruokakunnat. Varsinaisia tulorajoja ei asukasvalintaan ole kuitenkaan määritetty. Asukasvalinnassa voidaan poiketa näistä kriteereistä mm. monipuolisen asukasrakenteen varmistamiseksi.

Valtion tuella rakennetuissa vuokra-asunnoissa asuvia asuntokuntia oli Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuoden 2013 lopussa 337 791, joista pääkaupunkiseudulla oli 105 513 (Espoo, Helsinki, Vantaa, Kauniainen). Selvityksen mukaan pääkaupunkiseudulla ARA-vuokralaisista 56 prosenttia kuului neljään alimpaan tulokymmenyksen. Kuitenkin kahteen ylimpään tulokymmenyksen kuului pääkaupunkiseudun vuokralaisista 9 prosenttia, yhteensä vajaat 10 000 asuntokuntaa.

ARA-asunnoista vain 22 % kohdentuu yleisen asumistuen saajille. Yleistä asumistukea maksettiin vuonna 2015 noin 250 000 ruokakunnalle yhteensä noin 918 milj. euroa. Asumistukimenot ovat kasvaneet voimakkaasti vuoden 2008 finanssikriisin ja vuonna 2015 toteutetun yleisen asumistuen uudistamisen jälkeen: vuonna 2007 asumistukea maksettiin 427 milj. euroa.

Juha Sipilän hallitusohjelman mukaan valtion tukemien asuntojen asukasvalintaa kehitetään paremman kohtaannon saavuttamiseksi palauttamalla tulorajat. Vuokra-asukaskelpoisuus tarkistetaan asuntoon muuton lisäksi 5 vuoden välein ja siirtymäaika uuteen asuntoon olisi 2 vuotta. Tulorajat koskisivat uusia sopimuksia.

Valtion tukemat vuokra-asunnot tulisi pääkaupunkiseudulla kohdentaa nykyistä paremmin niille henkilöille, jotka tarvitsevat tukea asumiseen. Parempi kohdentuminen edistäisi työvoiman liikkuvuutta, kun pääkaupunkiseudulle muuttavien pienituloisten työntekijöiden olisi helpompi päästä ARA-asukkaaksi. Pääkaupunkiseudun kaupunkien vuokrataloyhtiöiden vuokra-asuntojen vuokrat ovat markkinavuokria alhaisemmat, jolloin ne tulisi kohdentaa niille, joille markkinavuokraisien asunnon hankkiminen omaehtoisesti on vaikeaa.

Nykymuodossaan, ilman tulorajoja, tuettu ARA-asuminen muuttuu pysyväksi eduksi niille, jotka ovat onnistuneet tuetun asunnon kerran saamaan. Koska ARA-asuntojen määrää ei ole mahdollista jatkuvasti lisätä, tulorajojen käyttöönotto ja tulojen tarkistaminen muuton yhteydessä lisäisi maltillisesti vaihtuvuutta tuetuissa ARA-asunnoissa, mikä lisää asuntotarjontaa pienituloisille pääkaupunkiseudulle muuttajille. Lisäksi ARA-asuntojen nykyistä suurempi kohdentuminen asumistuen saajille vähentäisi asumistukimenoja ja pienentäisi asumisen tukemiseen liittyvää kannustinloukkua, jos nykyistä hieman suurempi osuus asumistuen saajista saisi markkinavuokria edullisemmän ARA-asunnon. Asumistuen saajista noin puolet asuu ARA-vuokra-asunnoissa: pääkaupunkiseudulla osuus on 55 % ja koko maassa 47%.

Jotta tulorajoilla olisi edellä mainittuja vaikutuksia, ne tulisi asettaa riittävän alhaisiksi mutta kuitenkin niin, että ARA-asuntoihin pääsee myös pääkaupunkiseudulle muuttavia työssäkäyviä kotitalouksia. Tällainen tuloraja voisi perustua pääkaupunkiseudun asukkaiden keskituloon huomioiden perhekokonaisuuden. ARA-asukasvalinnan tulorajaksi voitaisiin asettaa pääkaupunkiseudulla raja, jonka perusteella 50-60 % pääkaupunkiseudun kotitalouksista olisi oikeutettu ARA-asuntoon.

Tulorajoja koskeva uudistusehdotus on maltillinen, sillä se koskee vain pääkaupunkiseutua, uusia sopimuksia ja siirtymäaika on pitkä. Näin ollen sen työllisyysvaikutus hallituskaudella on vähäinen. Kyseessä on kuitenkin asumiseen liittyvä rakenteellinen uudistus, jonka vaikutukset alkavat näkyä pitkällä aikavälillä.

18. Toimeentulotuen asumiskustannusten omavastuun palauttaminen

Esitys: Palautetaan toimeentulotuen asumiskustannusten omavastuu

Työllisyysvaikutus: Toimentulotuen asumismenojen omavastuun käyttöönotto 1 000–1 500 henkilöä.

Kustannusvaikutus: Toimeentulotuen säästö -80 milj.euroa

Aikataulu: 2017-

Toimeenpanon vastuutahot: STM

Perustelut:

Asumistuessa on omavastuu, jolla pyritään ohjaamaan asumisvalintoja ja parantamaan työnteon kannustimia. Tällä hetkellä toimeentulotuki korvaa kuitenkin usein asumistuen jälkeen jäävät asumismenot täysimääräisesti. Järjestelmä ei kannusta toimeentulotuen asiakasta asumaan asunnossa, jonka vuokra on parhaassa suhteessa omiin tuloihin. Toisaalta toimeentulotuki luo kannustinloukkuja, kun työstä saatava lisätulo vähentää lähes täysimääräisesti toimeentulotuen määrää. Uudistus kannustaisi järkevämpään asumiseen ja vähentäisi työttömien riippuvuutta toimeentulotuesta siten myös parantaen työnteon kannustimia.

Asumistuki ja toimeentulotuki täydentävät usein etenkin työmarkkinatuella olevien työttömien työnhakijoiden toimeentuloa. Asumistuessa on omavastuu, jolla pyritään ohjaamaan asumisvalintoja ja parantamaan työnteon kannustimia. Tukea myönnettäessä asumistuki on aina 80 % hyväksytyjen asumismenojen ja perusomavastuosuuden erotuksesta. Nykyisin toimeentulotuki korvaa kuitenkin usein asumistuen jälkeen jäävän asumiskustannuksen osuuden täysimääräisesti. Järjestelmä ei kannusta toimeentulotuen asiakasta asumaan asunnossa, jonka vuokra on parhaassa suhteessa omiin tuloihin. Toisaalta toimeentulotuki luo kannustinloukkuja, kun työstä saatava lisätulo vähentää lähes täysimääräisesti toimeentulotuen määrää. Uudistus kannustaisi järkevämpään asumiseen ja vähentäisi työttömien riippuvuutta toimeentulotuesta parantaen näin myös työnteon kannustimia.

Alustavan arvion mukaan asumiskustannusten omavastuun palauttaminen pienentää etuusmenoja noin 80 milj. euroa ja noin 30 000 kotitaloutta poistuisi toimeentulotuen piiristä. Tuen piiristä poistuvilla kotitalouksilla toimeentulotuen taso on ollut alhainen.

Työllisyyspaketti -työryhmän esitysten vaikutusarviot								
	työllisyys- vaikutus yhteensä	työllisyys- vaikutus huomiot	määräraha- tarve Me, vuosi	määräraha- tarve Me, yhteensä	määrärahatarve huomiot	kustannus- vaikutus (säästö valtiolle) /Me	kustannusvaikutus huomiot	aikataulu
Työttömyyden keston lyhentäminen								
1) Ansiopäivärahaan tehdään tasoporrastus	6500						suora bruttosäästö 200 milj. euroa/TVR	2017-
2) Työttömien henkilökohtaista asiakaspalvelua lisätään TE-toimistoissa heti työttömyysjakson alussa	5000		6,1	12,2	htv, ostopalvelut ja vaik.arviointi			2017-2018
3) TE-palvelujen digitalisointihanketta vahvistetaan		ei arvioitavissa	0,667	2				9/2016-9/2019
Työn tarjonnan lisääminen ja kannustinloukkujen purkaminen								
4) Työttömyysturvan työssäoloehdon kertyminen palkkatuetun työn aikana poistetaan kokonaan		vähäinen			Muutos lisää toimeentulotuki- ja asumistukimenoja sekä kuntien maksuosuuksia työmarkkinatuessa. Summista ei ole arviota.		TVR:n menot vähenevät 20 miljoonaa euroa, koska ansio-osia maksetaan vähemmän.	2017-
5) Työkokeilun käytön lisääminen työpaikoilla sekä työsopimuslain ja julkisia työvoimapalveluita koskevan sääntelyn yhteen sovittaminen		vähäinen						
6) Kotihoidon tuen enimmäiskestoa lyhennetään	3000					15		2017
7) Vuorotteluvapaan ehtoja tiukennetaan sijaisen työttömyyden keston osalta		vähäinen				2,5	6 miljoonaa, josta valtiolle 2,5 milj. euroa ja TVR 3,5 milj. euroa	2017-

	työllisyys- vaikutus yhteensä	työllisyys- vaikutus huomiot	määräraha- tarve Me, vuosi	määräraha- tarve Me, yhteensä	määrärahatarve huomiot	kustannus- vaikutus (säästö valtiolle) /Me	kustannusvaikutus huomiot	aikataulu
8) Työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden vaikutukset (eläkeputki) arvioidaan	10000	vaikutusarvio ei huomioi aiempaa muutosta järjestelmään				75	TVR – 250 milj.euroa; verotulojen kasvu 75 milj.euroa	2018-
9) Työn vastaanottamisesta johtuvia viiveitä työttömyysetuuksien maksatuksessa vähennetään		vähäinen						2016-
10) Ulosoton suojaosuuteen tehdään tasokorotus	2000	max. tavoite 10000			työllisyyden paranemisesta aiheutuvien säästöjen vuoksi ei vaikutusta tai positiivinen		jos työllisyysarv. 5000, säästö 100 Me (20 000/hlö), joka kompensoi tarvittavat määrärahat	2016-
Työvoiman kysyntää lisäävät toimet								
11) Otetaan käyttöön pitkäaikaistyöttömien 'uusi alkua' ja harjoitteluaajan palkkamalli		Riippuu yksityiskohdista ja kokonaisuudesta			Riippuu yksityiskohdista ja kokonaisuudesta		Valtiontalouden kannalta positiivinen	
Osaamisen vahvistaminen								
12) Nuorten työmarkkinavalmiuksia parannetaan: ohjelma toisen asteen opintojen aloittamiseksi ja keskeyttämisen vähentämiseksi		4000 ammittillista tutkintoa enemmän vuosittain	30	90				2017-2019

	työllisyys- vaikutus yhteensä	työllisyys- vaikutus huomiot	määräraha- tarve Me, vuosi	määräraha- tarve Me, yhteensä	määrärahatarve huomiot	kustannus- vaikutus (säästö valtiolle) /Me	kustannusvaikutus huomiot	aikataulu
13) Työmarkkinoilla toimivien työllisyyttä edistetään		tukee vuositasolla n. 2 000 henkilön työuran pysyvyyttä	30	90				2017-2019
14) Maahanmuuttajien koulutusta kehitetään								2017-2020
a) Maahanmuuttajien koulutuspolkujen kokonaisvaltaisen ohjauksen kehittäminen ja	1500		7	28				2017-2020
b) Suomen / ruotsin kielen opiskelumahdollisuuksien parantaminen		ei arvioitavissa	7,2	28,8				2017-2020
Sosiaaliset ja työkykyyn liittyvät keinot								
15) Toteutetaan eläketuki pitkään työttömänä olleille kertaratkaisuna		Ei lisää työllisyyttä. Alentaa työttömyyttä 2 700	2	10	julkisen talouden menot (ml. kunnat) lisääntyvät 2017 kokonaisuutena noin 6,7 milj. euroa, vuosittain aleneva menolisäys 2021 asti (kokonaissumma suuntaa-antava), veromenetys 4,5 milj. euroa			2017-2021

	työllisyys- vaikutus yhteensä	työllisyys- vaikutus huomiot	määräraha- tarve Me, vuosi	määräraha- tarve Me, yhteensä	määrärahatarve huomiot	kustannus- vaikutus (säästö valtiolle) /Me	kustannusvaikutus huomiot	aikataulu
Asuminen ja liikkuvuus								
16) Asumistukijärjestelmään aiemmin päätettyjen muutosten tarkistaminen: Perutaan päätös siirtää opiskelijat yleisen asumistuen piiriin								heti
17) ARA-asuntojen tulorajojen käyttöönotto pääkaupunkiseudulla		lyhyellä aikavälillä pieni					asumistuki ja toimeentulotukimenot pienenevät hieman	2017-
18) Toimeentulotuen asumiskustannusten omavastuun palauttamiseen	1200					80		2017-
Vaikutukset yhteensä	29200	tukee lisäksi 5 000 henkilön työuran pysyvyyttä/v ja alentaa työttömyyttä 2800 hengellä	83,0	261,0	verot -4,5	172,5	TVR -453,5	

VALTIOVARAINMINISTERIÖN TÄYDENTÄVÄ MIELIPIDE

Työllisyyspaketti -työryhmän tehtävänä oli valmistella työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä. Työryhmän esityksessä on nostettu esille myös osaamisen vahvistamiseen tähtääviä toimia. Kyseiset toimenpiteet koskevat nuorten työmarkkinavalmiuksien parantamista (ehdotus 12), työmarkkinoilla toimivien työllisyyden edistämistä (ehdotus 13) sekä maahanmuuttajien koulutuksen kehittämistä (ehdotus 13).

Valtiovarainministeriön edustajana katson, että osaamisen vahvistamiseen tähtäävä nuoria koskeva toimenpidekokonaisuus on tavoitteiltaan oikean suuntainen: koulutuspolitiikan keskeisenä tavoitteena tulee olla toisen asteen tutkinnon suorittamatta jättävien osuuden pienentäminen väestössä. Myös aikuisten ja maahanmuuttajien osaamisen kohottamiseen tulee kiinnittää huomiota.

Osaamisen vahvistamisen -toimenpidekokonaisuudessa on esitetty ohjelmakaudelle lisärahoitusta yhteensä 236,8 miljoonaa euroa. Kyseessä olisi taloudellisesti suuri panostus, jonka vaikuttavuudesta ei kuitenkaan ole esitetty riittäviä perusteita. Ohjelmien sisältöä ja erityisesti sitä, mikä ohjelmaluonnoksessa johtaa esitettyihin tuloksiin verrattuna nykytilaan tulisi huomattavasti tarkentaa nyt esitetystä. Ehdotetut menolisäykset eivät sisälly julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvään valtiontalouden menokehykseen vuosille 2017–2020.

Ehdotukseen sisältyy myös lisärahoitusta edellisellä vaalikaudella käynnistettyyn nuorten aikuisten osaamisohjelmaan, jonka on tarkoitus päättyä vuoteen 2016 ja viimeiset koulutukset tulee aloittaa tämän vuoden loppuun mennessä. Ohjelman tarkoituksena on vähentää kouluttamattomien nuorten aikuisten määrää samalla kun koulutusjärjestelmää uudistetaan ja opintoihin pääsyä helpotetaan erityisesti vailla toisen asteen tutkintoa olevien osalta. Pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa ja sen perusteella valmistellussa hallituskauden ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassa sekä siihen sisältyvässä valtiontalouden kehyspäätöksessä ei ole varauduttu ohjelman jatkamiseen vuoden 2016 jälkeen. Ennen päätöstä nuorten aikuisten osaamisohjelmalle annettavasta lisärahoitusta, ohjelman vaikuttavuutta tulisi arvioida.

Ulla Hämäläinen
Erityisasiantuntija

Työllisyyspaketti -työryhmän esitykset

Hallitus asetti virkamiehistä koostuvan Työllisyyspaketti -työryhmän (23.5.2016–31.8.2016) valmistelemaan uusia työllisyyttä vahvistavia lisätoimia vuoden 2016 budjettiriiheen.

Työryhmä on esittänyt yhteensä 18 eri toimenpidettä työllisyyden kohentamiseksi.

ISSN 1797-3562 (verkkójulkaisu)

ISBN 978-952-327-128-9

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet